

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu Hääl kandja

Nr. 9

2. september 1928

I aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas 120 senti
 6 kuu peale 60 „
 3 „ 30 „
 1 „ 10 „
 Tellimisi võtavad vastu kõik
 postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 2 korda kuus.
 Adress: Tallinn, V. Pärnu mnt. 31.

Üksik nummer 5 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj 20 kr
 1/2 „ 10 „
 1/4 „ 6 „
 1/8 „ 3 „
 Teksti ees ja testis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) E. Joonas. Mis on majanduslik demokraatia. — 2) K. M. Sügise tulekuga ametiühingute pere kahekordseks. — 3) Saksamaa ametiühinguline vägi. — 4) Ü. M. Ühingu Waiwara osakonna aastapäev. — 5) A. Stein. Enam liikuvust töölisperes! — 6) Teateid ametiühinguist.

Mis on majanduslik demokraatia?

Teoreetiline alus ja praktilised saavutused.

On ta teostataw kapitalistliku korra juures?

E. Joonas.

Poliitiliselt mõtlevale ja arenenud inimesele on selge, et poliitiline demokraatia ei kindlusta rõhutatud lihtidele laugeitki majanduslikke õigusi ja ei too ühiskonda õiglust. Nagu isevalitjusliku korra juures, nõnda ka poliitilise demokraatia päewil võib õitseda kõige julmim töölise kuramine, võib püüda kõige suurem majanduslik ülekohus. Minult selle wahega, et tänu poliitilisele demokraatialle awaneb võimalus rõhutatud klassidel alata võitlust selle majandusliku ülekohtu vastu ja seda ka pehmenada.

Seni kui töölisklassi organisatsioonid olid sõrdlemisi nõrgad ja proletariaadi mõju riiklikus elus alles väike, püüdsid ametiühingud kaitsta töölisklassi huvisid streikide abil kätte wõidetud kollektiivlepingute kaudu, mis nägid ette nii palgaolude kui ka töötingimuste parandamist. Kuid siin jäi ikkagi väljaspoole töölise mõjupiire terve suur ala — ettevõtte, kogu majanduse juhtimine. Tööline sai oma kõrgendatud palga, tegi tööd lühema aja jooksul päewas, mis aga üle selle — jäi terwes ulatuses ettevõtja otjastada.

Poliitiline demokraatia pani riigi juhtimises maksma täieliku ühedeigustuse: saa-

wad töölise ehitajad rahwaesituses wäärilise arwu kohti, wõiwad nad asuda riigi etteotsa. Majanduslikul alal jääb aga ühedeiglus saawutamata. Majandusliku elu juhtimine on ettevõtjate monopoliks.

Lugejatele.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälkandja „Töölise Hääl“ ilmub suwekuudel kahekümbrina üks kord kuus. Mates aga käesolewa numbriga, hakkab „Töölise Hääl“ ilmuma normaalselt kaks korda kuus — igal esimesel ja kolmandal laupäewal.

„E. Hääl“ toimetis.

Kuid kindlustades oma poliitilised õigused ja arendades oma organisatsioonide jõudu, asusid töölised aga enesele nõudma ka majanduslikku ühedeigustust,

milleta ei ole mõeldaw majandusliku ülekohtu lõpulik kaotamine. Iga wabrik, iga ettevõtte walmistab oma saadusi ühiskonnana jaoks. Ühiskonnata poleks mõeldaw ka praegune tööstus. Kuid walmistusprofessis on iga tööline sama tähtis tegur, kui

töö juht. Ka töölised poleks mingi valmistus mõeldav. Miks peaks töölise siis tundma end valmistusprotsessis kellegi õigusteta alamana? Eks ole ta ju ettevõtja kõrval täisõigusline ka astõoline ja kogu valmistusprotsessis temaga ühesõigusline. Seda enam, et arenemine on põhjalikult wapustanud ja muutnud majanduses eraomanduse mõiste. Mis on weel jäänud järele individuaalstikust eraomanduse mõistest praeguste kartellide, sündikaatide ja trustide päewil, mil riik oma sotsiaalpoliitika ja ametiühingud wõitlusattaakidega piirawad ilmaarmuta eraomanduse muijstet kaitsewõimsust. On tekkinud mingi uus kord, mingi kollektiivistlik eraomandus, j. o. niisugune süsteem, mis muudab kogu majanduse üldjuse, ühiskonna asjaks.

Terajemad majanduse uurijad ka kodanlikest leerist panewad muudatusi tähele ja nad ei saa seda maha salata. Nii jõuab B. Stolzmann (Grundzüge einer Philosophie der Volkswirtschaft) ösusele, et eraomandus polegi mingi absoluutne põhimõiste ja et individuaalpõhimõiste, mille toonud majandusellu liberaalne teooria, on oma aja äraelanud, andes maad sotsiaalsele põhimõttele. Ta ütleb sõnasõnalt nii:

„Ka ettevõtte on feudum (ühisomandus), mitte individuumi (istiku) allod (omandus), ei üksettevõtja ega ükistööliste oma. Nad mõlemad (ettevõtja ja töölise) on laenumeeštena ühiskonna teenistuses, nad ei ole, ega wõi ka saada ettevõtte omanikkudeks, ifegi mitte formaal-juriidilises mõttes. Nii töölise omandusõigus oma tööd juhtes, kui ka ettevõtja omandusõigus valmistuskapitali juhtes on paljalt ühiskonna poolt delegeeritud kohustus, mitte alaline ja jäädaw omandus, waid ülesanne, omandus mingiks otsarbeck, omandus, mida peab iga päew uuesti saawutama (Eigentum, das täglich erworben werden muß). Nagu töölise ei saa ühegi ühiskondliku korra juures kätte wäheneditult terwet oma tööprodukti, nii ei saa ettevõtjagi end ülewahpidada wäheneditult oma ettevõtte saadustest. Nad ammutawad mõlemad juurest ühiskondliku töö rikkuse salwest, kuhu paigutatud ka nende eneste warem loodud tööwili. Üksettevõtte, millele nad pühendawad oma hoole ja usinuse, on ainult üks küli juurest ahelast, üks wahemäng, üks epipood, üks tikk rahwamajanduslikus meres. ühiskonnalt tuleb kõik, ühiskonnale läheb kõik tagasi“.

Seega on kodanliked teoreetikud ise tunustanud töölise ja ettevõtja majandus-

likku ühesõiguslust. Siit jääb üle astuda jamm edasi —

majandusliku demokraatia

poole. Ja töepoolest juba enne ilmajõda püstitas Rahwuswahelise Ametiühingulise Liidu kauaegne esimees Legien valmistusprotsessi demokraatiseerimise nõudmise. Siis ei olnud aga töölised kufagil nii tugewad, et oleksid jõudnud seda teostada, ega ka nii arenenud, et oleksid osanud anda sellele nõudmisele reaalse kaju. Pärast ilmajõda aga algatati see mõte uue jõuga ning talle anti ka wastaw siisu.

Esimesena juhtis seadusliku aluse luua majandusliku demokraatia algastmele saksa töölised. Nõnda kuulutab nende riigi põhiseaduse art. 165, et töölised ja ametnikud on õigustatud ühesõigusliste ühiskonna liiketena ühes ettevõtjatega wõtma oja palga ja tööttingimuste korraldamiseft samuti ka kaasaaitama kogu majanduse loowate jõudude arenemisele. Mõlemapoolsed organisatsioonid leiawad tunnustamist. Tööliste ja ametnikkudele antakse õigus oma esitajate laudu kaitsta õigusi ettevõtte, ringkonna- ja üleriiklikes töölise nõukogudes. Üldise majanduse juhtimiseks luuakse majandusnõukogud, mille eesotsjas seisab Riigimajandusnõukogu.

Seega on üldkujul pandud alus majanduslikule demokraatiale, mille siisu seisab selles, et **töölised ühesõiguslistena ettevõtjaga wõtawad oja mitte üksi oma palga ja tööttingimuste määramiseft waid ka ettevõtte ja kogu majanduse juhtimiseft.**

Saksa põhiseadus määrab majandusliku demokraatia teostamiseks kahesugused organid: ettevõtte töölise nõukogud (kolme astmelised: kohalikud, ringkonna ja riiklikud) ja majandusnõukogud. Wõrdlemiseft hästi on arenenud töölise nõukogud, mis tegutsewad eriseaduse alusel. Majandusnõukogudel puudub aga ifka alles weel seaduslik alus ja nad on kufjutud ellu ajutistena walitsuse määruse põhjal.

Tööliste nõukogude ülesandeks on töölise majanduslikkude huwide kaitsemine, osawõtt ettevõtte valmistuskäigu juhtimisest (nõuandew ja kontrolleeriw funktsioon) ja kaasarääkimine töölise töölewmise ja wallandamise juures ning ettevõtte tegeuse katkestamise puhul. Ettevõtja, kelle juures töötab üle 300 töölise, peab nõukogule ettenäitama kõik raamatud, lepingud

ja palgalehed, esitama ¼ aasta wiisi ettevõtte majandusliku aruande, kawatšufed tulewiku kohta ja ½ aasta bilansi. Kõigis küsimustes võib töölise nõukogu teha ettepanekuid, kuid otjustamine jääb ettevõtja õiguseks.

Riigimajandusnõukogu, kelle ülesanded on juhtida majandust termes ulatuses, koosneb ajutise korralduse järgi 326 liikmest — töölise, ettevõtjate ja walitsuse esindajatest. Majandusnõukogu ülesanded ja õigused on järgmised: walitsus peab kõik põhjapanewa tähtsusega sotšiaalpoliitilised

töölisesindajate poolt algatati juba mitme aasta eest riigipäewal riigimajandusnõukogu seaduse eelnõu, kuid see ei niisku paigast ning kui sotšiaaldemokraatlik partei tänawu wõrdlemisi halwadel tingimustel wõttis walitsuse kujundamise oma peale, siis üheks tähtsamaks põhjuseks selle juures oli tahe sel teel aidata kaasa aastaid kalemil all wedelenud seaduse läbiwiimisele.

Ametiühingud kasutawad ka juhust ning mõne päewa pärast Hamburgis kokkuastuw ametiühingute kongress on oma päewakorra tähtsamaks punktiks wõtnud just majandus-

U. M. U. Baiwara osakonna juhatus ja külalised.

Istuwad pahemalt poolt 1) A. Luuder, 2) F. Preis, 3) J. Bain, 4) D. Benjas ja 5) J. Kindlam. Seisawad pahemalt poolt 1) J. Adler, 2) J. Klesment, 3) E. Zoonas, 4) J. Orgolas, 5) K. Setlot ja 6) M. Speef. (Waata kirjeldus 70 leheküljel).

ja majanduspoliitilised seaduseelnõud enne riigipäewale esitamist andma riigimajandusnõukogule heakskiitmiseks. Wiimasel enesel on aga ka õigus seesuguseid eelnõusid wälja töötada, riigipäewale esitada ja neid seal oma esindaja kaudu isegi kaitsta. Riigimajandusnõukogu aitab kaasa töölise nõukogude, ettevõtjate esinduskogude ja majandusnõukogude ülesehitamisele.

Ragu kõigest wõldust näha, on majandusdemokraatia Sakjamaal alles algastmel. Põhimõttelikult on küll juba põhiseadusega tunnustatud töölise ja ettevõtjate ühesõiguslikkus, kuid tegelikus elus jääb töölisel ikkagi alles majanduse juhtimisel nõuan dew lõna kaasa rääkida. Ametiühingute ja

dusliku demokraatia küsimuse. Selle arutamiseft wõtawad nii teoreetilised kui praktilised osa ja kogu ametiühinguline ilm ootab suure huwiga Hamburgi kongressi otsuseid. Otjustada on aga õige rängad ja keerulised küsimused: Kas majanduslik demokraatia on üldse teostataw kapitalistliku korra juures? Kas majanduslik demokraatia on wõrdne ühismajandusele? Kas ta on majanduslik omawalitsus või majanduse juhtimine riigiorganide kaudu? Kui sunnustame esimest, kas ei teffi siis konflikte demokraatliku riigiwõimu ja majandusliku demokraatia wahel? Kas seesugune demokraatlik majanduse walitsemine ei nõua sellast walitusaparaati, mis wiib majandus-

duse bürokratiiseerimisele? Ja kas lõpuks on majandust üldse võimalik juhtida demokraatliku aparadi teel?

Saksa Ametiühingute Ühliidu esimees Leipart vastab küsimistele jaatavalt, leides, et majanduslik demokraatia on õiguslik küsimus, mida peavad lahendama jeadud, teiseks-jõuküsimus, mille otjustab organiseeritud tööliskonna tugewus ja kolmandaks oskuse küsimus, s. o. teda juudab

tööliskond seewõrd teostada, kuiwõrd tal on wälja panna ustawaid inimesi, kes oskawad majanduslikku elu juhtida. — Lõpp-otkuse teeb muidugi kongress.

Jääme meiegi suure huwiga wõtama, kuis lahendab maailma wõimsam ametiühinguline wägi selle uue suure ülesande, millel peale teoreetilise huwi on määratu juur praktiline tähtsus tulewikus.

Sügise tulekuga ametiühingute pere mitmekordsaks.

Juhatused asugu hoogsale tööle.

A. M.

Sügise kätteõudmisega, kuna ka ametiühinguline tegevus hakkab jälle elawamaks minema, ei ole ülearune meeldetuletada meie ametiühingulistele tegelastele mõningaid ülesandeid ja sihtjooni mis E. L. Keskliidu I kongressi poolt wastu wõeti ja mida nüüd tuleks kõige jõu ja energiaga teostama hakata. Kongressi poolt wastu wõetud otjustes juhitaakse iseäranis tähelepanu ametiühingute tugewaks ja wõitluswõimelisteks tegemise peale, milleks, nagu kongressi otjustes on öeldud, on tarwis: 1) teha energilist kihurustööd, et kõik töölised oleksid koondatud ametiühingutesse, ja 2) tuleb kindlustada ametiühinguid majanduslikult, aitades nende juurde tarwilikud streigi, toetuse ja muud kapitalid ja otstada teid ametiühingute sisetulekute suurendamiseks.

Rahkemata on need kaks küsimust kõige tähtsamad ja tarwilikumad, mida meie ametiühingutel tuleb kõige energiaga teostama hakata, kui tahame ligemale jõuda wälismaade ametiühingute tajapinnale ja kui tahame, et ametiühingud täidaksid ka omi ülesandeid, s. o. et nemad juudaksid tõesti ka tööliliste abiks olla nende elujärje, tööttingimuste ja palgaolude parandamisel.

Meie tööliskonna keskel leiame sihtsiks, keda oleks waja hädapärast organiseerida, kelle töö ja palgatingimused wõimatu wiletsjad, kelle organiseerimise tingimused, nende juurt arwu arwesse wõttes, kõige jopsamad, kuid kes kuidagi ei juuda organiseeruda. Näiteks töötab Tallinnas a.-s. „Lutheri“ wabrikus üle tuhande töölise, kuna wastawal ametiühingul — Tallinna Puutööliliste ühingul on ainult 132 liiget, nende seas veel paljud kes töötawad teistes puutööstuslistes ettevõtetes. Sedasama wõime näha ka keemia ja paberitööliliste, kuitööliliste, ja mõne teise ala juures. Sgal pool on tuhandetelt töölilistelt ametiühingutesse koondunud ainult mõned sajad.

Siin seisabki see eesti tööliskonna kurbolus. 10 aastane eesti iseiswuse aeg on wäga hästi igale töölilisele ära näibanud, et ka demokraatlike korra juures on võimalik töölisel midagi oma elujärje parandamiseks kätte saada, kui töölisklassil on jõudu. Kõigil on weel selgesti meeles need pikad läbirääkimised mis peeti E. L. Keskliidu ja wabrikantide ühingu esitajate wahel, kus räägiti mitmekümned tunnid, aga tööliliste palgaolude parandamist ei tulnud midagi wälja, sest tööliliste esitajatel puudus seljataga tugewalt organiseeritud ametiühingute jõud, kellega wabrikandid oleks pidanud arwestama. Nii sünnib see ka edaspidi, kui ei juudeta suuremat osa wabrikutöölilistest organiseerida, sest seni kui tööliline organiseerimata on tema wabrikandi filmis ainult tööloom, kellest wabrikant niipalju tööd wälja pigistab kui juudab ja niipalju palka annab kui tahab. Tööliline on sunnitud näljaga kuhugi ifka tööle minema. Teistki on see siis, kui töölilised juudawad ühijelt ametiühingute kaudu tööttingimusi ja palka reguleerida, nagu see teistes kultuurmaades juba kümneid aastaid sündinud. Sellepärast on meil tarwis iseäranis wabrikutööliliste organiseerimise peale rõhku panna.

Kuni käesolewa ajani on meil organiseerimistöö suuremalt osalt lafunud juft ametiühingute juhataste ja ühikute ärksamate tegelaste õlgul. Ka edaspidi peawad ametiühingute juhatused olema selleks tuumaks, kes organiseerimise tööd juhatab, kuid stinjuures tuleb hakata tegema organiseerimistööd süstemaatiliselt. Tuleb jagada asutused, kus töötawad wastawa ala töölilised raiwoniidiks, igasje raiwoni ehk töötotta määrata ujalduamehed, kelle ülesandeks jääb selle asutuse ehk töökoja organiseerimistöö juhtimine. Ujalduamehed omakorda katjuwad omale murekõeda kaastöölilisteks ärksamaid töölisi. Ühtlasi tuleks katjuda ärapihuda ühikute etewõtete ja tööko-

dade koosolekuid, fuhu kutjutagu väljaspoolt kõnelejaid, meie wanemate ametiühingute tegelaste hulgaft.

Kogemused wanemates ametiühingutes näitavad, et niifugune jüstemaatiline organiifeeri-

mistö annab püfitwufe juures häid tagajärgi ja meie ametiühingute juftiwamad tegelafed peafid kõik oma energia kokkuvõtma, et tõsta ametiühingute liigete arwu praegufega wõrrelses mitmekordseks.

Saksamaa ametiühinguline wägi.

Liigete arw suurenenud 12% wõrra.

Koondunud 35 ametiühingulist liitu.

Üldsissetulek ligi 17 miljardi senti.

Saksa ametiühingute üldliidu Hamburgi kongressi eel on ilmunud üldliidu aastaraamat, mis annab wäärtusliku ülewaahte Saksa ametiühingulise liikumise arenemisest 1927 aastal.

Wõrrelses eelmise aastaga on ametiühingute liigete arw suurenenud 482.754 wõrra, moodustades aukartust äratawa 4.415.689 liikmelise organiifeeritute wäe. Kogufummas on teega liigete arw aasta jooksul kaswanud 12,3% wõrra.

Wastawalt liikmete üldarwu suurenemisele ja ametiühingulise tegewufe arenemisele on ka ametiühingute sissetulekud jõudnud solitidi summani — 182.252.326 marka (ligidale 17 miljardi Eesti senti). Eesti rahwaarwu kohaselt ümberarwates, peaks meie ametiühingute üldsissetulek ulatuma 300.000.000 sendini. Aga meie olefime rõõmsad juba siis, kui see ulataks kolme miljoninigi! Siit peaks igale ametiühingulasele selge olema, milline hiigla töö meid ootab ees.

Saksa ametiühingute sissetulek koosneb järgmistest tuludest: 666.551 m. sisseastumismakfudest, 142.620.273 liikmemakfudest, 25.976.962 kohaliffudest liikmemakfudest, 1.016.363 erimakfudest, 3.563.279 protsentidest ja 8.408.898 marka mitm. sissetulekudest. Seega on ametiühingute pea ainjaks tuluallikaks liikmemakfud.

Aasta jooksul on ametiühingud ära kulutanud 129.463.897 marka, jättes kassadesse le puhast raha 52.780.429 marka.

Kulud jagunewad järgmiselt: igalugusteks teetusteks — 40.965.984, wõitlustuludeks — 11.358.288, ajakirjanduse ja hariduse jaoks — 8.834.151, agitafifooniks — 25.107.874, teffjuhatusete kuludeks — 7.300.000, kohaliffudeks asjaajamiskuludeks

— 35.702.324, sissetulekud jäänud ühingutele — 33.075.342.

Organiifafifooniline ehitus.

Saksa Ametiühingute üldliitu kuuluwad ametiühingud on koondatud territoriaalset kohaliffudesse liitudesse ja ringkonna liitudesse. Nii moodustawad üldliidu 14 ringkonna liitu, mille juhatused ajuwad järgmistes kohtades: Stuttgardis — 125 kohaliku liiduga, Nürnbergis — 137, Düsseldorfis — 143, Frankfurdis Maini ääres — 41, Jenas — 97, Halles — 96, Dresdenis — 125, Berliinis — 108, Breslaus — 104, Hannoveris — 79, Hamburgis — 133, Stettinis — 68, Königsbergis Preifismaal 36 ja Saarbrückenis — 13 kohaliku liiduga. Kogufummas on teega

1285 kohaliffu liitu,

fuhu koondunud ametiühingute 12.096 haruühingut.

Ringkonna liitudest teifjab liikmete arwu poolest esimesel kohal Dresden — 611.271 liikmega, teifsel kohal Berliin — 485.720 liikmega ja kolmandal kohal Düsseldorf — 448.932 liikmega.

Kohalifud liidud peawad ülewal

132 ametiühingute maja,

48 ametiühingulist bürood, 122 töölistet-retariaati, 299 õigusteadlist bürood, 783 tefftraamatukogu, mille kõrwal on paljudel ühingutel omad kogud, — 457 hariduslist afutust, 287 noorte toimefonda, 449 ehitustetööliste kaitfekomisjoni ja 215 tööstustetfõnukogu. Nende kuwade arwude taga peitub arwamata suur hull hariduslist tööd, mida ei nähta, aga milleta ei püfiks suur ametiühinguline organiifafifoon.

Ametiühingute majadest on ametiühin-

gute omandajeks 108 ja üürimaju — 24. Neis hoonetes leidub 109 bürood, 120 koosolekute saali ja

118 restoraani ühes 16 hotelliga.

Wimajeid leidub Altenburgis, Berlinis, Eisenbergis, Flensburgis, Hannoveris, Heidelbergis, Jenas, Leipzigit, Pieg-nitzis, Plauenis, Rathenowis, Solingenis, Sonnebergis ja Wernigerodes. Restoraane ja hotelle tarwitas õige suur hulk ameti-ühinglasi nii kohalikka kui ka wäljastpoolt, isegi wäljamaalt sisseõitnuid. Sõbimise ja toitlustingimused neis on palju paremad ja tööliste taskupärased, kui eraloalalides.

Kohalikkude ametiühinguliste liitude teenistuses oli

260 ametnikku-sekretäri.

Rahjaks ei näita aga aastaraamat ametiühingute teenijate üldarwu, mis on kahtlemata mitu kord suurem sekretäride arwust.

Lõpuks olgu tähendatud, et 1928 aasta esimehe poole kokkumäe näitab saksa ameti-ühingute liigete hulga kaswu jamaas tem-
pos kui möödunud aastalgi. See tähendab, et ametiühinguline liikumine, mis inflat-
siooni aeg tugewasti tagurpidi läks, on nüüd lõpulistult kriisiaegjärgust üle saanud ning sammub findlasti tõuswas joones edasi.

Ü. M. Ühingu Waiwara osaf. aastapäew. Punase lipu annetamine.

Üleriikliku Maatööräha ühijuse Waiwara osafond pühitses 12. augustil oma teist aastapäewa. Kuigi läks aastat on lühike aeg, wõib Waiwara osafond siiski waadata teatava rahuldustundega tagasi oma tegewusele. Alates wäiksest, kümne-
tonna liikmelise organisatsioonina oma te-
gewust, on osafond, tänu juhatusse sattun-
ud seltsimeeste agarusele, paisunud üheks suuremaks maatöölise ühinguks, kelle liik-
mete arw teisel aastapäewal ulatas kaugele üle saja. See on arw, mida maa or-

ganiseerimistingimustes on raske kätte
saada, jeda enam, et ühingul on tulnud te-
gutseada kõige rasemates tingimustes. Pole
olnud ei oma ulualust, ega kindlaid üüri-
ruumegi, kus oleks wõidud normaalselt
tegutseada. Sellele jeltjib weelgi kohalikkude
juurnikkude jöhrus, kes piüawad hirmu-
tamiste ja organiseeritud tööliste boikoteerimise-
ga teha takistusi ühingu arenemisele.
Kuid kõigest hoolimata suureneb ja laieneb
ühingu tegewus alatafa.

Üleriikliku Maatööräha Ühingu juha-

Ü. M. Ü. Waiwara osafonna liikmed ja külalised II aastapäewa puhul.

tus hindas ka wäärilijelt oma parema osakonna tööd. Tema teise jünnipäewa puhuks oli juhatus muretsenud osakonnale kingituseks töölisklassi wõitlusmärgi — punase lipu. Nõnda kujunes Waiwara osakonna teine aastapäew punase lipu üleandmise pidupäewaks.

Hoolimata halvast, sajusejt ilmajt kogunes Sillamäe endine kuurisaal rahwast tungil täis. Siin olid eestfätt osakonna omad liikmed juhatuses eesotsjas, siis kohalikud töölised, kes weel seisawad wäljaspool organisatsioonij ja lõpuks külalised — terwitajad naaberühingute poolt, kui ka Tallinnast ja Narwast.

Andes punase lipu üle Waiwara osakonnale rõhutas Ü. M. ühingu juhatuses esimees J. Wain, et juhatus hindab väga kõrgelt Waiwara osakonna tegewust. Ta on üks neist wähestest töölisorganisatsioonidest, kes on jõudnud wälja lapsekingadest. Kuna teisi osakondi tuleb nagu wäetimaid tallutada käekorwal, andes neile alataja näpunäiteid ja juhtnõure, milledega nad ei oska teha kõige lihtsamat asja, on Waiwara osakonnal olnud alati algatuswõimet ja ta on osanud ikka leida enesele ülesandeid ilma et oleks jäänud ootama tõuget wäljastpoolt. Kui meie ühingu kõik osakonnad jõuawad juba selleni arenemisastmeni, siis on maatõõrahwa organisatsioonistõõ kindlal alusel.

Ü. M. Ü. Waiwara osakonna esimees Jms Penjas wõttis wastu annetatud lipu järgmiste sõnadega: „Üleriikliku Maatõõrahwa ühijuse Waiwara osakonna nimel wõtan tänuga wastu selle wõitluse ja ühinenise märgi ning wõin tõendada, et osakond tahab tema all sammuda kindlasti edasi radadel, mida meie kätte juhatanud Rahwuswaheline Ümetiühingute Liit“.

Muusika helide saatel antakse lipp Waiwara osakonna liigete kätte. Kogu üleandmise tseremoniid jälgib juurima tähelepäewaga jaalitäis publikut ning nii mõnegi kõhkleja hinges jünnib sel pühalikul silmapilgul murrang ning ta tõotab astuda ühingu liikmeks.

Et Waiwara osakond seijab kindlasti reaalsel pinnal, seda tõendab seegi asjaolu, et ta oli osanud korraldada suurejoonelise aastapäewa nõnda (hoolimata väga halvast ilmast), et pidustuste sisjetulek mitte üksi ei katnud kõiki kuluseid, waid andis isegi wäike ülejäägi.

Nüüd on Waiwara osakonnal käsil oma ulualuse joetamine. Praegu peetakse läbi-rääkimisi oma maja ostmise asjus ning o. ü. „Tõõliste Kodu“ abil loodetakse juba lähemal ajal saada oma ruumid.

See aitab kahtlemata osakonnal weel hoogsamini jatkata senist energilist tegewust kogu ümbruskonna tõõrahwa huwides.

Enam liikuwust töõlisperre!

Wäljarändamisest ja õpperändamisest.

U. Stein.

Gelseiwate ridadega ei taheta hakata hurraa karjuma wäljarändamisele. Ent samawähe tahetakse aga ka wäljarändamist sihilikult maha teha. Wäljarändanuid arwestatakse tuhandedega. Nende elust teatakse aga dieti wähe, peaaegu mitte midagi. Wäljarändanute elust ei saa meie kahtjaks ajatirjanduse kaudu õiget ega erapoodletut ülewaadet. Wäljarändamine aga on ikka olnud ja jääb, siindigu see siis suuremal wõi wähe-mal määral, awalikult wõi salaja. Wäljarändamist põhjustab kõige tugewamalt sellane majanduslik oluford kohapeal, mis ei wõimalda äraelamist; inimese kalduwused rännata ja õppida ning mitend teised tegurid. Kui on inimesel ainult kaks walikut — kas hääbuda siin wõi minna wastu tundmatule tulewikule, kui ta kainelt mõtleb, walib ta kindlasti wiimase tee. Siin ei aita üksti „hirmu ega õuduse lugu“.

Ent oletame, et juudetakse esimene wäljarändamist põhjustaw tegur — wilets majanduslik oluford kõrvaldada (waewalt on see kapitalistlikus ilmas mõeldaw), siis teine tegur jääb kindlasti püsima. Meil Gestis kannustawad wäljarändajaid just kitsad äraelamise wõimalused, kuigi wäidetatakse, et meil asub ruutkilomeetri peal nii- ja niipalju elanikke; Taanis, Belgias jne. niipalju rohkem ja kõik elawad ära. Meil on küllaldaselt tood ja raba, milleks wäljarännata? Ming ainult sellepärast, et meil on küllaldaselt tood ja raba hurjutatakse meie wäljarändajaid. Ent see toos ja rabas elamine ei olegi nii lihtne kahe tühja käega, kuigi nad wõiwad tugewad olla. Kuna midagi peale hakata ei ole, peab sinna minema, kus maapind kõwem ja wiljakandwam on. Ükski wäljarändaja tõõtaw rahwa keskest ei looda leida seda maad,

kuš „mett ja piima woolab“; raskuste vastu on igarüiks ettevalmistatud.

Sellepärast on andeksandmata ülekehjus väljarändajate vastu neid eesootavaid olusid ebatäpelt walgustada. Palju tänuväärsem oleks anda asjalikke ja erapooletuid ülemaateid, see lepitaks ja oleks lohtuufeks lahkujaille.

Wähe peatust ka väljarändajate teise oja juures, nimelt nende juures, kes ajutiselt ilma tundmaõppimise otstarbel rändama lähewad, (et mõne aasta pärast tagasi tulla), kuigi nende tingimused ei ole palju lahkumised teiste omist.

Mitte ammu tagasi lugesin ajalehilt, et Saksa-Prantsusmaa wahel on sõlmitud leping, mille põhjal kummagilt maalt 500 töölist wõiwad wabalt teisel maal elada, tööd leida ja jeda teha. See jannu on mõeldud wastastikuselts teiste õppimiseks. Kas ei sunni see ka meid järelemõtlemisele? Eks leidu meilgi töölist, kes tahaksid ja juudaksid jeda ettemõtta. Leidub küllaldaselt töölist, kes tahawad tutumeda teiste maade töölistikunimise ja teiste kultuurwaradega. Töölistel on see wõimalik ainult wastawal maal töötades. See joodustab weel tunduwalt wõõrkeelte õppimist, ilma wõõrkeelte tundmiseta ei ole praegusel rahwuswahelisel aegjärgul ka töölistikunimisel tarwilikku edu. Meie wanem töö-

listikunimise tunneb wene- ja saksa keelt. On nad jeda foolis õppinud? Wiit rohkem küll wõõrais linnades töötades. Noortõelised aga kaswawad üles, ilma et nad ühtki wõõrkeelt tunnefid. Kunagi aga tuleb nendelgi töölistikunimise ejiuida des seista. See kohustab.

Läbikäimine ligindab üht rahwast teise ja läbikäimise õpitahe teineteist rohkem tundma ja hindama. Wõib kindel olla, et need 500 saksa ja prantsuse töölist tagasiöödrates rohkem mõjuwad kase rahwa lepituseks ja koostööks, kui riigimeeste wiijakuswiijidid. Ka meil oleks tarwis joodustada rahwuswahelist läbikäimist. Riigiwõim ei ole jeda jeniini teinud, waewalt teeb ta jeda tulewikuski. Mgatus peab tulema töölistorganisatsioonelt, nimelt nende keffkohilt. Nendel on otseim läbikäimine kõigi maade töölisteforgaanega. Sealt on wõimalik ammutada kõige tööpärasemaid andmeid kohalikkude olude kohta, mis tulefid siis jini juba awal dada. Samuti teame, et näiteks Auutraalias wõiwad tööd leida ainult ametiühingute liikmed. Tuleks jõuda kokkuleppele jaelsete ametiühingute tunnistusi jne. On teiigi jellaseid wõimalusi. — Kuigi nad ei kaalu ainelistelt midagi, väljarändajale oleks nad tunduvalt kergenduseks.

Teateid ametiühinguist.

Tartu töölistühinguist.

Tartu Rätsepatöölise Ametiühijuse wiimajel üldkoosolekul 19. augustil j. a. otjusstati jaatamalt Gesti Rätsepatöölise Liidu ajutamine. G. S. S. põhikiri wõeti vastu.

Lahkunud juhataste liikmete ajemele waliti uued. Peale nende olid weel arutusel mõned wähenatähisusega küsimused.

Tartu Toidu- ja Raitseainete Töölise Ametiühijuse üldkoosolek oli pühapäewal 26. augustil j. a. koosoleku tähtsamaks päewakorra punktiks oli segakomisjoni aruanne. (Tähendatud komisjon moodustati läbirääkimisteks ettemõtjatega öötöö normeerimiseks). Komisjoni aruandest selgus, et ettemõtjad rahulikult teel töölise jeaduslike nõudmisi ei täida. Seepärast otjusstati wastawalt wõimudelt nõuda, et need öötöö keelu järele hoopisamalt walwaks.

Metallitöölise ühingu nõukogu koosolek

Kolmapäewal, 5. sept. j. a. kell 7 õhtul peetasse „Töölise Kodu“ ruumides Tallinna metallitöölise ametiühijuse nõukogu koosolek, kus muude küsimuste hulgas tuleb arutusjelle ühijuse juures hiljuti ellu kutsutud matusekassa matuse jissekassajeerimise ja korraldamise küsimus.

Mäletawasti kofe peale eelnimetatud kassa loomisil, ajusid üffitid liikmed, kui ka mitte liikmed-töölised, matusekassat igasuguste wäljamõeldustega maha tegema. Mis poolest see mahategijaille kasulik oli, see on muidugi nende eneste teada.

Toetuskassade järgi on aga jiksi tungiw wajakus, sest töölise palgad, mis wäga madalad, ei wõimalda neile kuidagi wiisi mõnda marka kõrwale panna, et katta erakorralisi kulusi.

Et ära hoida jeda igawest kerjamist, mis kaastöölise wõi perefonna liime jurma korral wabrikutes korraldatakse, tuligi metallitöölise ametiühijuse jellele jefujukohale, et tuleb ajutada wastastikuse toetuse alusel matusekassa, kust kaudu iga ühijuse liige, matseks 1 krooni, enda jurma korral pärandab perefonnale oma matuse korraldamiseks 100 krooni ja perefonna liigete jurma korral jaab 50—75 krooni.

Wastutaw toimetaja J. Piiskar.

Wäljaandja G. Tööliseühingute Keskk. Puhastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.